

When the Lady Talks**Essay door Xandra Schutte in het kader van de tentoonstelling Ladyshave.**

We leven in een tijd dat de mainstream-media jubelen over de 'metrosexual', de man er in z'n uiterlijk en z'n gedrag niet voor terugschrikt om vrouwelijk en gevoelig te zijn, terwijl hij toch gewoon een gezonde heteroseksueel is. Op televisie en in kranten zie je voortdurend carriÈrevrouwen in feminien gesneden herenpakken langskomen, of het nu om Condoleeza Rice of Angela Merkel gaat. Popsterren zijn al decennia aan het 'genderbenden' - in hun uitdossing en optreden barsten ze zogezegd uit het korset van hun sekse. Dat werpt de vraag op of gender vandaag de dag nog wel een onderwerp is. Als de maskerade, het spel met sekserollen en de mannelijke of vrouwelijke identiteit schering en inslag is geworden in de westerse cultuur, waarom zou je het dan nog over gender hebben?

En toch hadden we het over gender en identiteit tijdens het programma 'When the Lady Talks' op 11 september 2005 in de Arminiuskerk. Kunstenaars, fotografen, modeontwerpers, museumconservatoren en wetenschappers gaven in een wervelende show hun standpunt over sekse, of ze toonden werk dat sekse tematiseert. Wat bleek? Er mag dan volop gespeeld worden tegenwoordig, alle mogelijke grenzen van mannelijkheid en vrouwelijkheid mogen worden verkend, we blijven nog steeds in mannelijk en vrouwelijk en dus in hokjes denken. We vinden het aantrekkelijk om mannelijkheid en vrouwelijkheid te relativiseren, maar tegelijk kunnen we maar moeilijk zonder het houvast van die bij de geboorte gegeven tweedeling. Verwarring is leuk, maar niet te veel - dan raken we echt in de war.

Fotograaf Ari Versluis geeft daar een treffende demonstratie van. Samen met Ellie Uyttenbroek werkt hij al jarenlang aan de succesvolle reeks 'Exactitudes', bij elkaar gegroepede foto's van mensen die er alles aan doen om met hun kleding en haardracht hun individualiteit uit te dragen. Maar of het nu gabbermeisjes, 'leather boys', onopvallende 'naturals' of bestudeerd nonchalante mannen in 'designer clothes zijn' - al die uitgesproken individuen lijken verdacht veel op andere individuen met dezelfde stijl. Individualisme en conformisme

When the Lady Talks**Essay by Xandra Schutte with reference to the exposition Ladyshave.**

We live in a time in which mainstream media rave about the 'metro sexual,' in which a man is not afraid to be feminine and sensitive in his looks or behaviour even though he is a healthy heterosexual. On television and in newspapers one sees career women parading by in tailored suits, be it Condoleeza Rice or Angela Merkel. Pop stars have been 'gender bending' for decades - in their outfits and shows they burst out of the corset of their sex. This raises the question whether gender is an issue these days. If the masquerade, the game male and female identities has become a common occurrence in western culture, why would you talk about gender?

And yet we talked about gender and identity during 'When the Lady talks' on September 11 2005 in the Arminiuschurch. Artists, photographers, fashion designers, museum curators and scientists gave their opinion on the sexes or showed work about sex in a dazzling show. And what do you know? There may be plenty of play these days, all borders of masculinity and femininity are being explored, we still think male and female. We find it appealing to relativize masculinity and femininity but at the same time we find it hard to do without that bipartition given to us at birth. Confusion is nice, but not too much of it - then we really get confused.

Photographer Ari Versluis gives a striking demonstration of this. Together with Ellie Uyttenbroek he has spent years working on the successful series 'Exactitudes', groups of pictures of people who do everything to show off their individuality through their clothes and hair. But whether it's 'gabber' girls, leather boys, undistinguishable naturals or studied casual men in designer clothes - all these pronounced individuals are remarkably similar to all the other individuals with the same style.

Individualism and conformism are often frighteningly close together. Versluis tells how he looks for his models in the streets, how he continues to develop a better eye for detail - the perfection of a style is in the details - and how nothing is as it seems. What you see isn't true, he emphasizes: the leather boys

liggen vaak akelig dicht bij elkaar. Versluis vertelt hoe hij op straat zijn modellen zoekt, hoe hij telkens een steeds beter oog voor details ontwikkelt - de perfectie van een stijl zit in de details - en hoe niks is wat het lijkt. Wat je ziet is niet waar, benadrukt hij: de 'leather boys' zien er heel mannelijk en vervaarlijk uit, maar ze zijn eigenlijk heel vrouwelijk. De bimbo met hoogblond haar en prompte borsten kan opeens zeggen dat ze lesbisch is. En daar, bekent Versluis, heeft hij het moeilijk mee. Hij is afkomstig uit de generatie die de homoseksuele identiteit heeft moeten bevechten - en dan lijkt het er nu niet meer toe te doen.

Risk Hazekamp maakt fotografisch werk waarop ze zichzelf afbeeldt in de surreële, weidse landschappen van de western. Ze kan eruit zien als een Marlboro-cowboy, maar dan een vrouwelijke. Hoewel je dat 'vrouwelijke' misschien niet eens kan zeggen, want ze deconstrueert mannelijkheid en vrouwelijkheid zo dat er een vorm van 'femaliness' ontstaat. In de Arminiuskerk vertoont ze een film waarin een tengere, androgyn vrouw met baard in Parijs flaneert. Haar borsten zijn afgebonden, dat wordt duidelijk als ze aan het eind van de film de windsels onder haar witte overhemd vandaan haalt en je een schaduw van borsten ontwaart. Maar het grootste deel van de film weet je niet wat je ziet: een jongen? Een hermafrodit? Een vermomde vrouw? Een homoseksueel die aan het cruisen is? Hazekamp sticht graag verwarring, maar dat is geen spel, dat is ernst. Dat verklaart ze in het verhaal dat ze houdt terwijl de film loopt. Het duale systeem dat de mensheid onderverdeelt in mannen en vrouwen bekoort haar niet; zij sluit zich aan bij de Amerikaanse theoretica Judith Butler die de verdeling in twee seksen verwerpt. Ze voelt zich geen vrouw, en trouwens ook geen man, ze bevindt zich ergens op een continue, m tussen mannelijkheid en vrouwelijkheid dat per definitie vloeiend is. In haar film tart ze de clichés, maar ze laat tegelijk zien dat haar betoog over de grenzeloosheid idealistisch zo niet utopisch is: de vervreemding die de vrouw met baard veroorzaakt, drukt ons paradoxaal genoeg met de neus op het feit dat de clichés nog springlevend zijn.

Dat het spel met gender en identiteit de grenzen uitrekt maar niet laat verdwijnen, dat blijkt uit veel van de bijdragen. Jessica Gysel, redacteur van voorheen Kutt Magazine, de

look masculine and dangerous, but they really are feminine. The bimbo with bleached blond hair and round bosom may tell you she's a lesbian. And that, Versluis confesses, troubles him. He comes from a generation that had to fight for their homosexual identity - and all that does not seem to matter anymore.

Risk Hazekamp makes photographic art in which she portrays herself in the surreal, expanding landscapes of a western. She can look like a female Marlboro cowboy. Even though perhaps you can't call it 'female' because she deconstructs masculinity and femininity in such a way that a new form of 'femaleness' comes to life. In the Arminiuschurch she shows a film of a slender, androgynous woman with a beard wandering the streets of Paris. Her breasts are taped to her body as becomes clear when she removes the bindings from under her white shirt at the end of the film and you can see a shadow of breasts. For most of the film you're not sure what you are looking at: a boy? A hermaphrodite, a woman in disguise? A homosexual cruising? Hazekamp likes to confuse, but it's not a game. As she states while the film runs. The system that divides humanity in men and women cannot please her; she joins Judith Butler - an American theorist - who denounces this division in two sexes. She doesn't feel she's a woman, or a man for that matter, she is somewhere in a continuum between masculinity and femininity that is liquid by definition. In her work she taunts clichés but at the same time she shows that her argument about being boundlessness is idealistic if not utopic: the alienation the woman with the beard brings about forces us to face the fact that the clichés are as alive as ever.

The game played with gender and identity stretches the borders but doesn't make them disappear as many contributions show. Jessica Gysel, editor of the late Kutt Magazine, the lesbian counterpart to the male 'Butt' and founder of the new to appear magazine GLU, Girls Like Us, tells that her readers don't care too much for the game: pretty pictures of 'regular' lesbians are good enough. Fashion designer Marga Weimans searches in her work for an obstinate combination of European fashion history, especially dandyism - exotic African clothes and street culture from Rotterdam. This shows beautifully in her collection inspired by

lesbische tegenhanger van het mannelijke Butt, en oprichtster van het nieuw te verschijnen blad GLU, Girls Like Us, vertelt dat haar lezeressen niet van al te veel spel gediend zijn: mooie beelden van 'gewone' lesbo's zijn mooi genoeg. Modevormgever Marga Weimans zoekt in haar werk naar een eigenzinnige combinatie van de Europese modegeschiedenis, en dan met name het dandyisme, Afrikaanse exotische kleding en de Rotterdamse straatcultuur. Dat blijkt prachtig uit haar collectie die is geïnspireerd op hiphop. Stoere zwarte mannen lopen trots in carnavaleske kleren; ze zijn viriel maar zijn getooid met vrouwelijke mantels. Ja, ze vinden haar ontwerpen prachtig, bevestigt Weimans, maar voor tijdens de modeshow, niet voor op straat - het spel heeft z'n grenzen.

Nele Bernheim laat zien wat er gebeurt als vrouwen de broek aan hebben in haar fictieve geschiedenis van het broekpak, van 'le smoking' van Yves Saint Laurent tot Victor & Rolf: vrouwen in pak zijn buitengewoon vrouwelijk en sexy. De performance van DJ Chantelle knipoogt vooral naar de 'gynander' (vrouwman) van het fin de siècle. DJ Chantelle heeft een strak aangetrokken korset aan, maar boven haar vrouwelijke wespentaille tekent zich een platte, ontblote mannenborst af. De opiumpijp (denk aan Baudelaire) in haar hand, de zwoel gezongen muziek, ze slingeren je als toeschouwer terug de tijd in. Misschien dat de vrouwelijke identiteit het meest binnenstebuiten wordt gekeerd in haar filmpje over Mathilde Willink dat documentairemaakster Jasmina Fekovic heeft meegenomen. Mathilde is zo'n 'superpoes' dat haar vrouwelijkheid camp wordt en bijna ongeloofwaardig is.

Gender is, kortom, nog steeds een onderwerp. We geloven graag dat de maskerade de sekseverschillen ondermijnt, dat de mannelijke en vrouwelijke identiteit lossier en ondefinieerbaarder is dan voorheen. Maar dat is maar de vraag. Dat wordt, op een heel andere manier, benoemd door Ken Pratt, curator van de tentoonstelling Ladyshave, en Sue-an van der Zijpp, conservator hedendaagse kunst van het Groninger Museum, als zij de positie van vrouwelijke kunstenaars in Nederland aanroeren. Gender, stelt Van der Zijpp, doet in de wereld van de beeldende kunst aan het vermaledijde F-woord denken, aan feminisme, en daar wil niemand zich mee associëren. Al die

hip-hop. Tough black men walk proudly in carnavalesque clothes, they are virile but are dressed up in feminine robes. Yes, they love her designs, Weimans confirms, but only for the fashion shows, not for the streets - the game has its limits.

Nele Bergheim shows what happens when women wear the pants in her fictional history of the pantsuit, from 'le smoking' from Yves Saint Laurent to Victor & Rolf: women in suits are very feminine and sexy. The performance by DJ Chantelle winks at the 'gynander' (man-woman) of the 'fin de siècle'. DJ Chantelle wears a tight corset but above her thin female waist a flat, bare male chest shows. The opium pipe (think of Baudelaire) in her hand, the sultry sang music; they take the audience back to a different time. Perhaps the female identity is turned inside out the most in the film about Mathilde Willink brought by documentary maker Jasmina Fekovic. Mathilde is such a super pussycat that her femininity becomes camp and is almost incredible.

Gender in short, is still a subject worth talking about. We like to believe that the masquerade undermines the gender differences, that the male and female identities are more loose and undefinable than before. But whether this is true remains the question.

Ken Pratt, curator for the exhibition Ladyshave points this out as does Sue-an van der Zijpp, curator of modern art at the Groninger Museum, when they touch on the subject of female artists in the Netherlands. Gender, Van der Zijpp says, reminds the world of art of the awful F-word of feminism and none wants to be associated with that. All the female artists who embroider and saw, who use soft, caressable materials, make fragile work in which their own body and femininity is often a theme, all these artists seem to only underline that the clichés about female artists are true. It causes them to be taken less seriously than male artists who - supposedly - confuse, mock and challenge.

It is an odd logic put forward by Van der Zijpp because when female (and male) artists touch on the subject of gender in their work, they do just that, confuse, mock and challenge the system. Perhaps not all systems of the world, whatever they may be, but the system of the rusted relationships

vrouwelijke kunstenaars die borduren en naaien, die gebruik maken van zachte, aabare materialen en introvert, fragiel werk maken, waarin ze vaak ook nog hun eigen lichaam en vrouwelijkheid thematiseren, al die kunstenaressen lijken alleen maar te onderstrepen dat de clichés over vrouwelijke kunst kloppen. Het maakt in elk geval dat ze minder serieus worden genomen dan mannelijke kunstenaars die, zoals het heet, verwarren, bespotten, het systeem uitdagen.

Het is een wonderlijke redenatie van Van der Zijpp, want als vrouwelijke (en mannelijke) kunstenaars het in hun werk over gender hebben, dan doen ze precies dat: verwarren, bespotten, het systeem uitdagen. Misschien niet het alles omspannend systeem van de wereld, wat dat ook moge zijn, maar het systeem van de vastgeroeste sekseverhoudingen. Kijk bijvoorbeeld naar de kleine schilderijen van Hinke Schreuders, die, jawel, daarbij ook de borduurtechniek gebruikt. Dat symbool van brave, vrouwelijke huisvlijt contrasteert scherp met dat wat ze afbeeldt: ranzige pornoplaatjes, expliciete vrouwelijke seksualiteit. In de kerk leest ze het sprookje van Roodkapje voor en legt ze uit dat het kleine meisje voor haar een eigentijdse 'powergirl' is die buiten het gebaande paadje treedt en niet bang is voor de grote boze wolf.

Het is een goede raad die niet genoeg kan worden opgevolgd. Wees, als het om gender gaat, Roodkapje en verlaat het pad dat uitgestippeld ligt.

Copyright: Xandra Schutte & Showroom
MAMA, 2005

between the sexes. Look for example at the small paintings by Hinke Schreuder who used embroidery techniques. That symbol of good feminine housework is in strong contrast with that which she portrays: rancid pornographic images, explicit female sexuality. In the church she reads part from Little Red Riding hood and explains that the little girl is a power girl in her own time, going off the beaten track and not afraid of the big bad wolf.

It's good advice that can't be followed enough. Be like Little Red Riding hood when it comes to gender and wander off the beaten path.

Copyright: Xandra Schutte & Showroom
MAMA, 2005